Beş Yıl Süren Yetki Davası

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	03.09.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2023/27453	Anayasa m.51, 6356 s. K. m.41, m.43

ÖZET

Yetki tespitine itiraz davaları yaklaşık beş yıl sürdüğü için yetkili oldukları sonradan anlaşılan iki sendika TİS yapamamış; AYM, Genel Kurul ilkeleri uyarınca sendika hakkının ihlal edildiğine ve her birine net 100.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/yetki-tespiti-davasi-uzun-surmesi-sendika-hakki-aym-2023-27453/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ÖZ GIDA İŞ SENDİKASI VE BİRLEŞİK METAL İŞÇİLERİ SENDİKASI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/27453)

Karar Tarihi: 3/9/2026

[Heyet, raportör ve vekil bilgileri bu derlemeye alınmamıştır.]

Başvurucular: 1. Öz Gıda İş Sendikası, 2. Birleşik Metal İşçileri Sendikası

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yetki tespitine itiraz talebiyle açılan davanın makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle sendika hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu sendikalar, iş yerlerinde toplu iş sözleşmesi (TİS) akdedebilmek için yetkili sendika olduklarının tespiti talebiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına (Bakanlık) başvurmuştur. Bakanlık; başvuruculardan Öz Gıda İş Sendikasının başvurusunda yeterli çoğunluğu sağlamadığını, Birleşik Metal İşçileri Sendikasının başvurusunda ise yeterli çoğunluğu sağladığını tespit etmiştir.

3. Bunun üzerine birinci başvurucu, yeterli çoğunluğu sağladığına dair yetki tespitine itiraz davası açmış; ikinci başvurucunun da aleyhine yeterli çoğunluğu sağlamadığına dair yetki tespitine itiraz davası açılmıştır. Bu davaların açılması ile 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu uyarınca TİS süreci dava sonuçlanana kadar durmakta ve mahkemenin hangi sendikanın TİS yapma yetkisine sahip olduğunu tespit etmesi beklenmektedir.

4. Açılan davalar yaklaşık beş yıl sürmüş ve bu sürelerin sonunda başvurucu sendikaların yetkili olduğuna karar verilmiştir.

5. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan 2023/33493 numaralı başvurunun süresinde yapılan 2023/27453 numaralı başvuru ile birleştirilmesine Komisyonca karar verilmiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucular; 6356 sayılı Kanun'da kısa süreler öngörülmesine rağmen başvuruya konu davaların makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle üyeleri adına TİS yapamadıklarını, sendika üyesi işçilerin mağdur olduğunu ve sendika hakkının etkisizleştirildiğini belirterek makul sürede yargılanma hakkının ve sendika hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı görüşünde, konuya ilişkin yargısal içtihadın, mevzuatın ve somut olayın koşullarının yapılacak değerlendirmede dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Başvurucular, Adalet Bakanlığı görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

7. Başvuruculların iddiaları bir bütün olarak sendika hakkı kapsamında incelenmiştir.

8. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

9. Anayasa Mahkemesi Türkiye Devrimci Kara, Hava ve Demiryolu Taşımacılığı İşçileri Sendikası ([GK], B. No: 2020/34550, 15/2/2024) kararında mevzuatın öngördüğü şekilde süratle sonuçlandırılması gereken dava sürecinin sürüncemede bırakılmasının başvurucu sendikanın ve başvurucu ile birlikte işyerinde çalışan işçilerin TİS kapsamında sendikal faaliyette bulunma olanağını ve sözleşmenin getirdiği sendikal haklara erişimini yargılama süreci boyunca imkânsız kıldığı ve bu nedenlerle Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (anılan kararda bkz. §§ 45-52). Anayasa Mahkemesinin anılan başvuruda yaptığı değerlendirmede; uygulamada aynı şikâyetlere ilişkin davaların makul sürede sonuçlandırılmadığına, bu davalara ilişkin ihlal iddialarının yaygınlık arz ettiğine ve bu durumun yapısal soruna neden olduğuna dikkat çekmiştir (anılan kararda bkz. §§ 56-63). Anılan kararda TİS

yapma hakkının etkili bir şekilde kullanılabilmesi için bir TİS'in bitmesinden sonra yeni TİS'in yürürlüğe girmesini sağlama imkânı verecek bir yasal sistem bulunmadığını değerlendirmiştir (anılan kararda bkz. §§ 64-81).

10. Eldeki başvuruda başvurucuların yetkili sendika olduğu tespit edilmesine karşın uzun süren dava boyunca başvurucular TİS imzalayamamış ve başvurucu sendikaların mensubu olan işçiler TİS çatısı altında toplanarak TİS'in sağladığı sendikal haklardan faydalanamamıştır. Dolayısıyla eldeki başvuru bakımından Türkiye Devrimci Kara, Hava ve Demiryolu Taşımacılığı İşçileri Sendikası kararında belirlenen ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

11. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

12. Başvuruculardan Öz Gıda İş Sendikası ihlalin tespiti ile sendika hakkının ihlali nedeniyle 6.483.240 TL ve adil yargılanma hakkının ihlali nedeniyle 250.000 TL tazminat, diğer başvurucu Birleşik Metal İşçileri Sendikası ise ihlalin tespiti ile uygun görülecek miktarda tazminat talebinde bulunmuştur.

13. Anayasa Mahkemesi, yetki tespitine itiraz davalarının makul sürede sonuçlandırılmamasının kanundan kaynaklanan bir yapısal sorun olduğu gerekçesiyle sendika hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Başvuruda idari ve hukuki düzenleme yapılmasını gerektirecek nitelikte yapısal sorun tespit edildiğinden ve ayrıca uzun süre alsa da nihayetinde başvurucu sendikaların yetkili olduğuna da karar verildiğinden yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığı anlaşılmıştır.

14. Yapısal sorundan kaynaklanan sendika hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruculara ayrı ayrı net 100.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvuruculara diğer tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Sendika hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruculara ayrı ayrı net 100.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,
Ç. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvuruculara AYRI AYRI ÖDENMESİNE,

D. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 3/9/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.